

**Парфенюк Христина**  
студентка групи ППм-51  
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя  
м. Тернопіль, Україна

**Науковий керівник: Крамар Ірина**  
доктор економічних наук, доцент  
професор кафедр економіки та фінансів  
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя  
м. Тернопіль, Україна

**Khrystyna Parfenyuk**  
student of the group PPM-51  
Ternopil Ivan Puluj National Technical University  
Ternopil, Ukraine

**Scientific supervisor: Iryna Kramar**  
Doctor of Sciences (Economics), Assoc. Prof.  
Professor at the Department of Economics and Finance  
Ternopil Ivan Puluj National Technical University  
Ternopil, Ukraine

## **ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ**

### **PECULIARITIES OF FOOD INDUSTRY ENTERPRISES BUSINESS ACTIVITIES UNDER THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW**

Харчова промисловість є однією з головних формуючих галузей агропромислового комплексу, а також усього господарського комплексу нашої держави. Ефективність діяльності в цій галузі є важливим фактором стабільного економічного розвитку України. Проблеми розвитку та формування підприємств харчової промисловості описано у працях П.П. Борщевського, В.В. Вітвіцького, М.Я. Дем'яненка, Л.В. Дейнеко та ін. Бізнес-планування в харчовій галузі вивчали такі науковці, як А.М. Богатирьов, Н. Зоря, Н.В. Валінкевич, Т.А. Говорушко, Г.М. Тарасюк та ін. Проте на даний час питання ефективності підприємницької діяльності у харчовій промисловості потребують подальших досліджень, особливо в нових умовах господарювання, що появились у період воєнного стану.

Одним із глобальних аспектів впливу війни росії в Україні є криза продовольства. Так як на Україну та російську федерацію припадає значну частку експорту сільськогосподарської продукції, то через блокаду українських портів та неможливість транспортування зерна в країни Африки, Азії, Близького Сходу, близько 50 млн людей знаходиться на межі голоду. На даний час залізниця є єдиним прийнятним варіантом транспортування, в результаті чого обсяг можливого під час війни експорту становить лише 0,6 млн. тонн на місяць (з довоєнних 5-6 млн. т, хоча інвестиції в транспортну інфраструктуру можуть дозволити збільшити цей обсяг [1]). Окрім того, ситуація ускладнюється також і тим, що на значній території України в зв'язку із активними бойовими діями, було неможливу провести посівну.

Згідно з [2] у зв'язку з війною, режим часткової роботи або припинення функціонування має місце у 85 % бізнесу в Україні, серед яких 1% припинили діяльність та не планують відновлення, а 35 % призупинили діяльність, чекаючи кращих часів. За результатами опитування дослідницької компанії Gradus Research найбільш популярними сферами діяльності бізнесу від час війни є роздрібна торгівля харчовими та не харчовими продуктами, на які припадає близько 24 % бізнесу, що взяли участь у дослідженні.

У зв'язку з наявними проблемами, Уряд ухвалив постанову Кабінету Міністрів України № 160 «Щодо забезпечення стабільної роботи виробників продовольства в умовах воєнного стану» [3]. Даний документ дозволить гарантувати безперебійну роботу продовольчих підприємств та постачання продукції населенню. Відповідно до [3], встановлено «максимальний строк здійснення розрахунків за поставлені продовольчі товари вітчизняного виробництва, визначені переліком товарів, що мають істотну соціальну значущість».

Перелік цих товарів затверджений постановою Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо стабілізації цін на товари, що мають істотну соціальну значущість, товари протиепідемічного призначення» [4]. До них належить: крупа гречана, цукор, борошно, хліб, молоко, макаронні вироби, яйця, курятина, вершкове масло, питна вода.

Варто згадати також масштабну програму Уряду, в результаті якої близько 600 підприємств переміщено з території бойових дій у західні області. Пріоритетом є саме підприємства харчової промисловості, а також військово-промислового комплексу. Окрім цього, підприємства, які переміщено, отримують державне замовлення, що буде необхідним для початку роботи [5]. Отже, держава, втручаючись із закупівлями в продовольчий баланс, не дає утворитися дефіциту товарів. Також бізнесу запропоновано кредити під нуль відсотків до 60 млн гривень.

Таким чином, очевидно є необхідність забезпечення продовольчої безпеки як України, так і світу. У цій ситуації доцільно використовувати заходи воєнної економіки, що має на меті здійснення одночасних дій в таких напрямках:

- макроекономічна стабільність;
- підтримка купівельної спроможності/внутрішнього попиту;
- збереження виробництва/промисловості.

Лише при комплексній реалізації цих заходів можливо вирішити низку проблем, які існують сьогодні у сфері харчової промисловості.

#### **Перелік використаних джерел**

1. Відновити експорт в умовах війни: складно, але життєво необхідно. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3449529-vidnoviti-eksport-v-umovah-vijni-skladno-ale-zittevo-neobhidno.html>.
2. Як український бізнес працює під час війни. Головні факти з дослідження Gradus Research. URL: <https://forbes.ua/news/v-ukraini-35-biznesu-prizupinili-diyalnist-cherez-viynu-1-ne-planuyut-vidnovlennya-opituvannya-gradus-23032022-4950>.
3. Постанова Кабінету міністрів України від 26.02.2022 р. № 160 «Щодо забезпечення стабільної роботи виробників продовольства в умовах воєнного стану». URL: <HTTPS://ZAKON.RADA.GOV.UA/LAWS/SHOW/160-2022-%D0%BF#TEXT>
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2020 р. № 341 “Про заходи щодо стабілізації цін на товари, що мають істотну соціальну значущість, товари протиепідемічного призначення”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341-2020-%D0%BF#Text>.
5. Володимир Власюк. Економіка війни: щит для промисловості. Українська правда. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/30/684911/>